

Katedra scenáristiky a dramaturgie**Posudek magisterské diplomové práce**

Autor/ka práce: BcA. Karolína Litschová

Název práce: SVAZUJÍCÍ ŽIVEL VODY. O postavách femininních vodních bytostí a jejich odrazu v kinematografii

Posudek vedoucí/ho práce Posudek oponenta/ky

Autor/ka posudku (jméno, příjmení, pracoviště): doc. Marek Vajchr, KSD FAMU

Hodnocení obsahu a výsledné podoby diplomové práce (A/výborně – B/velmi dobře – C/dobře – D/dobře s výhradami – E/dostatečně – F/nedostatečně – nedoporučeno k obhajobě)

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce.....A....
 Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu.....C.....
 Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu.....B.....
 Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce.....B.....
 Jazyková a stylistická úroveň práce.....A.....
 Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejeté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě).....A.....
 Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava.....A.....
 Původnost práce, přínos k rozvoji oboru.....A.....
 Celkové hodnocení diplomové práce.....B.....

Přínos a originalitu diplomové práce Karolíny Litschové (dále KL) zakládá její mezioborovost, daná samotnou volbou tématu. Ústřední pozici tu zaujímají disciplíny filmové vědy, zejména žánrová a dramaturgická analýza, která se detailně věnuje trojici snímků (Malá mořská víla Karla Kachyni, Vábení sirén Agnieszky Smoczyńskiej a Ondine Neila Jordana) a obecně je vymezená tematicky jako průzkum filmů s hlavní postavou vodní bytosti ženského rodu, již tu v zájmu stručnosti budeme nazývat vílou; své genetické kořeny má v dávných mytologiích a náboženských systémech a svou kanonickou podobu našla v Andersenově Malé mořské víle. Tím jsou dány oborové přesahy směrem k etnografii, vědě o mytologii a literární vědě. KL pro potřeby své diplomové práce nachází průsečík těchto disciplín v „moderní psychologii“, respektive „psychoanalýze“. Je proto poněkud překvapivé, že v kapitole

věnované „symbolice vody“ se ani nezmíní o existenci fundamentálního díla Gastona Bachelarda, které bychom mohli nazvat přímo soustavnou psychoanalýzou vodní symboliky. Z recentních domácích publikací by rovněž stála za zmínku kniha Pavla Šidáka Mokře chodí v suše. Vodník v české literatuře, která navzdory názvu nezanebává ani rusalky, resp. věnuje se i zajímavé otázce, proč v českém kulturním prostoru vodníci nad rusalkami dominují.

KL načrtává typický portrét víly zejména prostřednictvím příznačného syžetu: víla se z lásky k člověku snaží vymanit ze svého živlu, její soužití s milovaným člověkem je ale jen dočasné a podmíněné a zpravidla dochází tragického naplnění. V dějinách literatury a filmu nabyt tento základní syžet bezpočtu konkretizací, z nichž KL pro svůj detailní rozbor vybírá sice nevelký, ale co do rozmanitosti syžetu, věrnosti či volnosti vůči Andersenově příloze a způsobům filmového zpracování dostatečně reprezentativní vzorek. Řadu dalších filmových děl pak uvádí alespoň heslovitě. Alespoň zmínku by z nevedených českých filmů myslím zasloužil snímek Touha zvaná Anada (Kadár a Klos, 1969), ze zahraničních pak především ruská Rusalka (Anna Melikjan, 2007), která vznikla krátce před Jordanovou Ondine a v určitých ohledech (zasazení do civilní současnosti, ambivalence „skutečného“ a vysněného, resp. snem „vynuceného“ světa, do jisté míry „šťastný“ konec) by se mohla stát plodným předmětem vzájemného srovnání.

Poměrně velký prostor KL věnuje genetické typologii víl a jejich „vývoji“ v rámci některých evropských mytologií a zejména pohádkových vyprávění. Snad žádný literární a etnografický termín není tak nesnadno uchopitelný a tak rozmanitě definovaný jako zdánlivě „triviální“ žánr pohádky. Debaty o tom, kdy a jak pohádka vznikla, čím je určena a kdy přechází v nějaký jiný žánr, jsou a budou nekonečné a i pouhý jejich náčrt by mnohonásobně přesáhl rozměr diplomové práce. KL se zcela případně omezuje na jeden z možných aspektů žánru pohádky, resp. na způsob, jak jej uchopit, jímž je proponovaný psychologický či psychoanalytický výklad. Víla je v perspektivě jejího přístupu především nekompromisně milující bytostí, která si uvědomuje a s plnou zodpovědností přijímá fakt, že samou podstatou lásky je připravenost k nezištné oběti, schopnost a ochota vzít na sebe kvůli milovanému protějšku bolest a utrpení. Uvědomění si této skutečnosti je podle KL podstatnou hodnotou, jíž se vyznačují kvalitní filmy o vílách, na rozdíl od produktů, které se řídí lacinými kliše komerčně orientovaného filmového průmyslu. Zajímavým případem jsou pak filmy, které nepostrádají umělecké ambice a přitom končí alespoň v jistém smyslu šťastně, jako právě pojednaná Udine. O to více by se tu ovšem nabízelo srovnání se zmíněnou ruskou Rusalkou.

V analytickém rozboru trojice vybraných filmů KL podává solidní výkon a řadou trefných postřehů postihuje a vyzdvihuje specifika těchto neběžných snímků, nacházejících se pro svou osobitost spíše stranou diváckého zájmu. Práce vykazuje zanedbatelný počet překlepů a formulačních přehmatů, splňuje i veškeré formální náležitosti VŠKP, doporučuji ji proto k obhajobě s návrhem celkové známky B.